tüted HABERLER

TÜRKİYE TEKNİK ELEMANLAR DERNEĞİ AYLIK YAYIN ORGANI SAYI - 7 ARALIK 1972

REFORMLARDAN ÜMİT KESİLDİ

MADENCİLİK TASARISI SERT TEPKİLER YARATTI

Madencilik Reformu Kanunu Tasarısının Millet Meclisi Geçici Komisyonda görüşülmesi sona erdi. Tasarının ismindeki «Reform» sözcüğüne dokunulmadı ama komisyondan çıkan metinde bu sözcükten başka reform kavramıyla ilişkili başka birşey de kalmadı.

Tasarı «yurdun madenciliğini geliştirmek ve böylece yurt ekonomisindeki olumlu etkisini arttırmak için, madenciliğin çeşitli sorunlarını düzenlemek» üzere hazırlanmıştı. Tasarıyla madencilikte kamu kesimine öncelik tanınıyor, doğal kaynaklarımızın üzerinde her türlü hak Türk vatandaşlarına veriliyor, bor ve linyit yataklarının ekonomimiz açısından önemi göz önünde tutularak devletleştirilmesi öngörülüyordu. Tasarı bu amaçları içeren maddeleriyle, madenciliğimizin yabancı tekellerin etkisinden kurtarılması ve yurt çıkarlarına göre işletilmesi açısından, gerçekten yararlı değişiklikler getiriyordu.

DEĞİŞEN MADDELER

Geçici Komisyon her halde «yurt çıkarlarını» düşünerek tasarının 13., 23., 62., maddeleri ile ek 5., 6., ve 7. maddelerinde değişiklik yaptı. Tasarının 13. Maddesinin «D» bölümü «Yabancı gerçek ve tüzel kişilerle, Türk Ticaret Kanununca kurulmuş olsa bile, ortakları kısmen veya tamamen yabancı gerçek ve tüzel kişi olan şirketler arama hakkı iktisap edemez» diyordu.

Komisyon bu bölümü tasarıdan çıkardı.

Tasarının 23. Maddesinin son bölümü, «Aynı cins maden aramak için aynı anda müracaat yapılırsa. Kamu İktisadi Teşekkül ve teşebbüsleri ile yetkili kamu idarelerine öncelik tanınmasını» öngörüyordu.

Bu madde de Komisyonca tasarıdan çıkarıldı.

62. Maddenin «D» bölümünde ise «yabancı gerçek ve tüzel kişilerle, Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş olsa bile, ortakları kısmen veya tamamen yabancı gerçek ve tüzel kişi olan şirketler maden işletme ruhsatnamesi hakkı iktisap edemez» deniliyordu.

Komisyon bu maddenin de kanunda yer almasına gerek duymadı.

64. Madde de yabancı kişilerin, «Maden işletme imtiyaz hakkı iktisap edemeyecekleri» belirtiliyordu.

Maddenin bu bölümü de komisyonun sansürüne uğradı.

Bor tuzları ile kömür yataklarının devletleştirilmesini öngören ek 5., 6., ve 7. maddeler ise tasarıdan olduğu gibi çıkarıldı.

Kanun böylece, «yurt çıkarlarına» uygun bir reform kanunu haline getirildi.!

İlk «reform» kanunumuzun aldığı bu şekil yurt çapında sert tepkilere yol açtı. Kanun tasarısının komisyonda görüşüldüğü sıra daha önemli sorunların halli için yurt dışına gitmiş olan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Kodamanoğlu bile, tasarısının bu şekilde kanunlaşması halinde istifa tehditlerinde bulundu. Konu, kamuoyu ve Kodaman-

(Devamı Sayfa 3'te)

BAŞYAZI

GERÇEK YÖNETİCİLERİ SEÇELİM

Teknik elemanların ayrılmaz parçası mühendisler, meslek yönünden T.M.B.O.B'ne bağlı Oda'larla temsil edilirler. Son yıllarda gerek öz sorunlarımızın gerekse genel yurt sorunlarının büyümesi, daha bir açığa çıkmasıyla, Oda'ların çalışmaları da bunlara paralel olarak genişlemiştir. Gelişmelerin doğal sonucu, meslek kuruluşları arasındaki ilişkiler yoğunluk kazanmış, bir çok konuda ortaklaşa çalışmalara girişilmiştir. Ekonomik ve sosyal sorunlarımıza yalnızca meslek örgütleri kanalıyla çözüm getirilememesi, daha da önemlisi demokratik mücadelenin ancak tüm teknik elemanların birliğinde yürütülebileceği gerçeğinin ortaya çıkması, Teknik Elemanlar Sendikası'nı zorunlu kılmıştı. Sendikamız kapatıldıktan sonra, teknik elemanların temsilciliğini bugün TÜTED yüklenmiş bulunmaktadır.

Görülüyor ki meslek guruplarından, teknik elemanların üst örgütüne kadar uzayan organik zincirin ilk halkalarında, tekniker ve teknisyen öz örgütleriyle birlikte Oda'lar da önemli yer tutmaktadır. Bu nedenle meslek mensuplarının ve daha geniş teknik eleman kitlesinin ortak çıkarları ve demokratik hakların savunulması, dile getirilebilmesi açısından bazı Oda yönetimlerinin eski klasik kimliklerinden arınmaları gerekmektedir.

Bu neden gereklidir ?

T.M.M.O.B.'nin 6235 (7303) sayılı kuruluş kanunlarında, birliğe bağlı Oda'ların «maksat ve gayeleri» şu şekilde açıklanmaktadır :

«Madde 2/B: Ammenin ve memleketin menfaatleri, meslekin inkişafı, meslek mensuplarının hak ve selahiyetleri bakımından lüzumlu gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak»

Dikkat edilirse bu maddede «ammenin ve memleketin menfaatleri» öncelikle belirtilmektedir. «Ammenin ve memleketin menfaatlerini» korumak da, bunların, önce koruyacaklar tarafından saptanmış olmasını gerektirir. Yani Oda'ların yurt ve toplum sorunlarını gerçekçi bir değerlendirmeye tabi tutarak tanımaları ve tanıtmaları söz konusudur. Ayrıca bu değerlendirmeler bize kaçınılmaz olarak, değer üreten teknik elemanın ekonomik ve toplumsal yapısıyla, bütünün sorunlarından soyutlanamayacağı gerçeğini de göstermektedir.

(Devamı Sayfa 3'te)

DERNEKLER KANUNU ANAYASA MAHKEMESİNE GÖTÜRÜLÜYOR

Dernekler Kanununun Anayasaya aykırı olan hükümlerinin tespiti konusunda CHP Millet Meclisi Grubundan kurulan dört kişilik komisyon çalışmalarını tamamlamış ve bir rapor hazırlamıştır.

Komisyon, raporda yeni Dernekler Kanununun toplam 27 maddesini Anayasaya aykırı bulduğunu belirtmiş, bu nedenle söz konusu maddelerin iptali için Anayasa Mahkemesi'nde dava açılması gerektiğine karar vermiştir.

Komisyon Dernekler Kanununun 4 ceza ve 23 maddesinin kendisi yada bazı fıkralarının Anayasanın 10, 11, 13, 15, 18, 20, 21, 22, 28, 29 ve 33. maddelerine aykırı bulmuştur. Bu maddelere göre,

— Kanunla, dernek kurma ve derneğe üye olma hakkı kısıtlanmaktadır.

— Anayasamıza göre dernekler herkes tarafından ve izinsiz kurulabilir. Kanunla bu hak da yok edilmiştir.

— Dernek mensuplarının yurt dışına çıkma ve yabancı misafir kabul etme hakkının hükümet iznine tabi tutulması, Anayasamızın gezi hürriyetine aykırıdır.

— «Alındı belgesi» usulüyle yayınlanacak bildirilerin savcı yada

(Devamı Sayfa 3'de)

TEKNİKERLER ANKARA'DA ŞUBE AÇTI

Tekniker ve Teknik eleman sorunlarının çözümünde örgütsel bir mücadeleye giren Türkiye Yüksek Tekniker ve Teknikerler Cemiyeti Ankara'daki tüm teknikerleri bir çatı altında toplayacaktır.

Oniki seneden beri belli bir formasyonu olmayan yetki ve selahiyetleri tesbit edilemeyen okuma olanakları önüne set çekilen teknikerler 7 .Milli Eğitim Şurasının aldığı kararları uygulatmak için yoğun bir çalışmaya girmişlerdir.

Bu amaçla Türkiye Yüksek Tekniker ve Teknikerler Cemiyeti Ankarada bir şube açarak çalışmalara başlamıştır. Ankara Şubesi Müteşebbüs Yönetim Kurulu şu üyelerden oluşmuştur :

Ümit ÇAYIREZMEZ

Niyazi ERGÜL

Mehmet GÖRAL

TÜTED olarak, Türkiye Yüksek Tekniker ve Teknikerler Cemiyeti Anakara Şubesini destekler çalışmalarında başarılar dileriz.

MÜHENDİS MİMAR ODALARI VE

ÜLKEMİZİN TEMEL SORUNLARI

Mühendis ve mimar odalarının Genel Kurul toplantılarının yapılacağı günler yaklaşmaktadır. Bir başka deyişle, bu odaların üyelerinin dikkatlerini bir kez daha kendi odaları çevresinde yoğunlaştırmaları gereken günler yaklaşmaktadır. Bu nedenle, mühendis ve mimar odalarının ve onların üyelerinin üstlenmeleri zorunlu olan görevlerden söz açmayı yararlı buluyoruz.

ODALARIN ETKİNLİKLERİ

Kanımızca odaların, ülkemizin temel sorunlarının toplumun çıkarları doğrultusunda bir çözüme kavuşturulmasında önemli etkinlikleri bulunmaktadır, ya da bulunabilir. Odaların bu etkinliği, üyelerinin niteliklerinden doğmaktadır. Zira bu üyeler, ekonominin başlıca üretken - sürükleyici sektörlerindeki üretici faaliyeti, giderek ekonomik faaliyeti yöneltme ve yönetme durumunda olan kişilerdir. Bu anlamda ekonominin başlıca sektörlerinin içerdiği üretim alanlarında üretimin hemen her düzeyinde yer almışlardır. Örneğin, Sanayi Sektöründen Tarım Sektörüne kadar, konut inşaatından alt yapı yatırımlarına kadar ekonominin tüm üretici sektörlerine yatay olarak dağıldıkları gibi, (eğer ülkemiz gerçek anlamıyla bir sanayileşme sürecine girerse) bunların içinden herhangi birisinde, örneğin sanayi sektöründe, işletmecilik düze yinden bilim ve teknolojinin üretildiği düzeye kadar, düşey yöndeki tüm üretim düzeylerinde de yer alacaklardır. Teknik eleman kitlesinin ağırlıklı bir bölümünü oluşturan mühendis ve mimarlar, ekonominin hemen her sektöründeki bu yaygınlıklarının doğal sonucu olarak, ülkenin hemen her temel sorunuyla iç içe, karşı karşıya yaşamaktadırlar. Onlar, çalıştıkları işyerlerinin günlük sorunlarından ülkenin genel sorunlarına kadar uzanan bir çizgide, sorunlara bir çözüm aramak, bulmak; bulunan çözümleri uygulamak — uygulatmak durumundadırlar. Belki önerdikleri ya da getirdikleri çözümler yönünden aralarında farklar vardır; kiminin ki doğru olabilir, kimin ki son çözümlemede doğru olmıyabilir., fakat gerçek olan birşey varsa o da, hemen hepsinin, ülkenin önemli sorunlarının temel sorunlarının farkında olmaları, giderek bu sorunlara bir çözüm getirilmesinin mutlak ihtiyacı içerisinde bulunmalarıdır.

İşte, sözünü ettiğimiz bu odalar; ülkenin tüm sorunlarıyla iç içe mesleklerini sürdüren, bu sorunlara bir çözüm bulunabilmesinin mutlak ihtiyacını duyan ve bir yerde, çözüm yolu getirebilecek ya da getirilen çözümü uygulayabilecek durumdaki kişilerin oluşturduğu örgütler olduğu içindir ki, temel sorunlarımızın, toplumun çıkarları doğrultusunda bir çözüme kavuşturulabilmesini sağlayacak yöntemleri kamu oyuna sunabilir ve bunların etkin bir biçimde uygulanmasını sağlıyabilirler.

ZORUNLU GÖREV

Aslında odaların bu etkinlikleri oranınında ülkenin temel sorunlarıyla ilgilenmek gibi bir sorumlulukları, yükümlülükleri de vardır.

Nasıl ki mühendis ve mimarlar, fert fert, ülke sorunları ile yakından ilgilenmek durumunda iseler; onların öz örgütleri de aynı sorunlarla yakından ilgilenmek durumundadır. Nasıl ki bir mühendis ve mimar sübjektif eğilimlerinin bir sonucu olarak değil de, içinde bulunduğu objektif koşulların bir sonucu olarak ülke sorunlarıyla ilgilenirse; onların öz örgütleri de, o örgütleri yönetenlerin kişisel eğilimlerinin bir sonucu olarak değil, ülkenin içinde bulunduğu objektif koşulların bir sonucu olarak (daha somut bir deyişle üyelerinin içinde bulunduğu objektif koşulların bir sonucu olarak) ülke sorunlarıyla yakından ilgilenmek durumundadır, zorundadır.

Örneklersek; ülkenin bir an önce ve hızla sanayileştirilmesi bir makina mühendisi, bir kimya mühendisi, bir elektrik mühendisi için bir hedefse ve bu hedefe ulaşabilmek için sayılan her bir mühendis bir katkıda bulunmak zorundaysa; onların bağlı oldukları odalar da aynı hedefe dönük katkılarda bulunmak zorundadırlar. Bu durum, sayılan mühendislerin kişisel eğilimlerinden değil, doğrudan doğruya sanayileşememiş bir ülkenin mühendisi olmalarından., içinde yaşadıkları ülkenin objektif koşullarından, sanayileşememişliğinden ileri gelir. Büyük şehirlerde yaşayanlarının çoğunlukla gecekondularda oturduğu, köylülerin hiçte sağlıklı olmıyan konutlarda barındığı bir ülkenin mimarı nasıl ki lüks konut inşaatına karşı çıkıyorsa, onun bağlı bulunduğu mimarlar odası da aynı objektif koşulların bir sonucu olarak, bir tür inşaata karşı çıkmak zorundadır.

VAROLABİLME SAVAŞI

Odaların ülke sorunlarıyla yakından ilgilenmeleri, bir başka nedenle de, onlar için zorunlu bir görev olmaktadır. Şu nedenle ki, ülkenin temel sorunlarına bir çözüm getirilebilmesi konusu, mühendis ve mimarların bir meslek gurubu olarak varolabilmeleri konusu ile eşanlamlıdır, doğrudan bağıntılıdır. Bu noktayı bir örnekle açıklamaya çalışalım :

Hepimizin bildiği gibi, ülkemizin başlıca temel sorunlarından birisi, Sanayileşme sorunudur. Örneğin bu sorun çözümlenemediği sürece, ya da çözümleme yoluna girilmediği sürece, ülkenin mühendis ve mimarlara olan ihtiyacı ve bu ihtiyacın derecesi, üzerinde tartışmayı gerektirecek bir konu olarak ortaya çıkacaktır. Unutmamak gerekir ki, mühendislik ve mimarlık, sanayileşmiş, ya da gerçek anlamıyla sanayileşme sürecine girmiş bir ülkede gereksenen bir meslek dalıdır. İhtiyaçları, toplumların ulaşabildikleri düzey yaratır, belirler. Ya da toplum daha ileri aşamalara ulaşabilmenin bilinçli ve fiili yönelimi içerisinde ise, bu yönelim, toplumun içnde bulunduğu düzeyin belirlediği ihtiyaçların ötesinde, yeni ihtiyaçlar ortaya çıkarır. Tıpkı bunun gibi, eğer bir toplum sanayileşmemiş ise ve bir sanayi toplumu olma yönelimi içerisinde de değilse, o toplumun üst düzeyde teknik eğitim görmüş elemanlara olan ihtiyacı hem nicelik, hem de nitelik yönünden sınırlı kalacaktır. Konuyu ülkemizin somut koşulları içerisinde ele alırsak, bu savımızın doğruluğu, çarpıcı bir biçimde kanıtlanacaktır. Ülkemizin bugünkü sanayi düzeyinin, işletmeciliğin üzerine çıkamadığı., bu düzeyin üzerine çıkabilmenin bilinçli ve fiili bir yönelimi içinde de bulunmadığımız bilimsel olarak saptanmıştır. Bu koşullar altında, ülkenin işletmecilik düzeyinin üzerinde iş görecek mühendis ve mimara ihtiyacı yoktur. Bu nedenle mevcut mühendis ve mimarların, sahip bulundukları bilgi ve yeteneklerini sonuna kadar kullanabilme (doğaldır ki bilgi ve yeteneklerini geliştirebilme) olanakları son derece sınırlıdır. (Unutmamak ve teslim etmek gerekir ki, bugün bir çok işyerlerinde mühendis ve mimarlara gördürülen işler, teknik eğitim yönünden daha alt düzeydeki teknik elemanlar tarafından da rahatlıkla üstlenilebilecek ve sürdürülebilecek türden işlerdir.)

Örneğimizi özetlersek; sanayileşme sorunu bir çözüm yoluna konulmadığı sürece, mühendis ve mimarlara, onların bir meslek gurubu olarak varlıklarına olan ihtiyaç da son derece sınırlı kalacaktır (en azından bu ihtiyaç «mutlak» olmıyacaktır).

Bunun gibi, ülkenin her temel sorunu incelendiğinde, bir yerde mühendis ve mimarların varlıklarını sürdürebilme konusunu da içerdiği görülecektir.

İşte açıklamaya çalıştığımız bu nedenlerle de, odalar, ülkenin temel sorunlarıyla, bir görev olarak ilgilenmek ve bu anlamda üyelerinin varolabilme savaşını yürütmekle yükümlüdürler. Bu savaş haklı bir savaşdır. Şu nedenle ki, bu savaşın ereği, toplumun genel çıkarlarıyla aynı doğrultudadır.

Buraya kadar söylediklerimizi toparlayarak, odaların gündemlerindeki ilk ve temel görevlerini vurgulayabiliriz :

Mühendis ve mimar odalarının ilk ve temel görevi; ülkenin temel sorunlarına sahip çıkmak, sorunların çözümlenebilmesi için yol ve yöntemleri açıkça göstermek, kendi üyelerinin bu yol ve yöntemlerde birleşmelerini sağlamak, sorunları ve bu sorunların çözümlenebilmesi için yol ve yöntemleri kamu oyuna yansıtmak ve son olarak da sorunların çözümlenmesi sürecine fiilen katılmak, tüm üyelerinin de fiilen katılmalarını sağlamaktır.

Odaların yükleneceği bu görev aynı zamanda, üyelerinin de gündemlerindeki acil görevlerini belirlemektedir. Tüm mühendis ve mimarların acil görevi, kongrelerine katılmaları ve odalarının üstleneceği «temel görevi» ülkenin tüm çalışanlarının çıkarları doğrultusunda başarıyla yürütebilecek oda yöneticilerini işbaşına getirmektir.

TÜTED

Başyazı

GERÇEK YÖNETİCİLERİ SEÇELİM

(Baştarafı Sayfa 1'de)

Yakın geçmişe ve bugünkü duruma baktığımızda mühendis örgütlerinin tümüyle gerekli ileri düşünce paraleline giremediklerini görmekteyiz. Yalnızca meslek çerçevesinde kalan çalışmaların toplulukların genel taleplerini maskeleme amacı güttüğünü ya da dile getirmekten kaçınmaya yaradığını bilmeliyiz. Israrla «Mühendis yalnızca meslek çalışması yapmalı, bunun dışındaki meselelerle zaman kaybetmemelidir. Gerisini büyüklerimiz bilir» diyebilen bir bölük örgüt yöneticileri, konular arasındaki organik ilişkiyi görmezlikten gelmektedirler. Mühendislik hizmet ve çalışmalarına nasıl sekte vurulduğunu, teknik elemanın ekonomik haklarının çiğnenip nasıl göçe zorlandığını acaba bilmeyen kalmış mıdır? Vaktiyle her türlü demokratik davranışın, ileri anlayışın karşısına dikilen, ama sorunlarımız kamu oyuna maledilince ancak soyut bir biçimde sahip çıkan bu yöneticilerin doğru yolda oldukları düşünülebilir mi? Onların bu tutumları yalnızca ilgisizlik, yabancılaşma ya da yeteneksizlikle açıklanamaz. Teknik adamın da tüm çalışanlarla birlikte toplumun yapısal koşullarıyla bağımlı olduğunu inkâr etmenin temelinde, çıkarcı görüşlerle bütünleşmiş kişilerin ortak tavrı yatmaktadır. Böylelikle hem ilerici yurtsever anlayışın gelişmesini engellemeye, hem de çıkarları aynı doğrultudaki teknik eleman kesimlerini birbirinden koparmaya çalışırlar. Çünkü görevleri budur.

Örgütle kitle arasındaki aykırılık ortadan kaldırılmalıdır. Tutucu ve çıkarcı zihniyetin kendi örgütlerimize egemen olmasına artık izin verilmemelidir. Mühendislerin «lüzumlu gördükleri bütün teşebbüs ve faaliyetlerde» bulunarak bürokrat çevrelerin sözcülerini işbaşından uzaklaştırmaları, kendi hak ve çıkarlarını savunacak, kendi içinden çıkmış gerçek temsilcilerini seçmeleri gerekiyor.

TÜTED

Türkiyede Yapılması Mümkün Olan Gemiler Yurt Dışından İthal Ediliyor

BU KONUDA GEMİ MÜHENDİSLERİ AÇIKLAMA YAPTI

22 Ağustos 1972 Salı günü Camialtı Tersanesinde Cumhurbaşkanı, Genelkurmay Başkanı ve diğer ilgililerin iştiraki ile düzenlenen törende, Sayın Başbakan Ferit Melen ve Sayın Ulaştırma Bakanı Rıfkı Danışman tarafından sanayileşme zorunluluğumuz ifade edilmiş ve Gemi İnşa Sanayiimizin teşvik edileceği bütün dünyaya ilân edilmiş idi. Buna rağmen geçtiğimiz günlerde, kendinden hareketli olmayan, basit bir mühendislik hizmeti gerektiren 4 adet (Duba) tarak gemisinin ihalesine girmek isteyen Haliç Tersanesine, ihaleyi yapan Bayındırlık Bakanlığı Demiryollar, Limanlar ve Hava Meydanları İnşaat Reisliği tarafından, daha önceden bu tip gemi yapmadı diye, ihaleye girmek için yeterlik belgesi verilmediğini ve bu suretle yurt dışına siparişe gidildiğini öğrenmş bulunuyoruz. Kaldıki ayni dairenin söz konusu gemilerin satın alınmasında yerli firmaların da teklif verebilme imkânları bulunacağını daha önceden ilgililere duyurduğu bilinmektedir.

Şimdiye kadar böyle bir gemi yapmadı veya böyle bir gemi kurtarmadı gibi hiçbir bilimsel esasa dayanmayan nedenlerle yerli kuruluşları uluslararası düzeyde yapılan ihalelere sokmama çabasında olanlar yurd çıkarları doğrultusunda hareket etmemektedirler.

Her vesile ile gemi inşa sanayiini teşvik edeceklerini ve sanayileşmek zorunda bulunduğumuzu belirten sayın yetkililerden yurt dışına verilmek üzere olan ihalenin durdurularak adıgeçen yerli tersaneye işin verilmesini ve hiçbir bilimsel esasa dayanmayan ayni tip işi daha önce yapmış olma şartının bu tip ihalelere konmamasının teminini istiyoruz.

Dernekler Kanunu

(Baştarafı Sayfa 1'de)

mülk amirin iznine tabi tutulması, bir anlamda sansür anlayışının doğmasına yol açacak ve ilgili kişiler bildiride beğenmedikleri (Sakıncalı gördükleri gerekçesiyle) ya diledikleri kısmı çıkaracaklar, yada tamamının yayınlamasına engel olacaklardır. Bu da fikir özgürlüğüne aykırıdır.

— Güvenlik mahkemeleri istedikleri an dernek binalarına girme hükmünü getiren hüküm de, Anayasa dışı bir tasarruftur.

MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI

MADENCİLİK REFORM TASARISINI ELEŞTİRDİ

Hükümet tarafından hazırlanan ve ilgili komisyonca incelenen Madencilik Reformu Kanun tasarısı komisyondan geçerken özünden çok şey kaybetmiştir. Bu kanun tasarısının başına reform sözcüğünü koyduran en önemli konu madenlerimizdeki arama ve işletme haklarının yabancılardan arınması ve hammadde kaynaklarımızın ulusal ellerden Ülkemiz için en yararlı bir biçimde işletilmesidir.

Ülkemizdeki yabancı madencilik şirketlerinin Ülke ekonomisine katkıları olmayıp madenciliğimizin kalkınmasındaki payları çok küçük olmuştur. Bu durumun nedenleri açıktır.

Dış ülkelerdeki büyük kuruluşları Türkiye'deki temsilcileri olan yabancı şirketler kârı amaç etmeyip ülkelerine tesislerden ucuz hammadde temini konusunu birinci planda almaktadır.

Satış fiyatlarını, Ülkemizin dışa nazaran ucuz işçiliğinden yararlanarak elde ettiği düşük maliyetler üzerinden hesaplanmaktadır.

Satışlarını, bağlı bulundukları tröstün ayrı bir yolu olan aracı firmalarla yapıp esas kârı o şirket üzerinde bırakarak gelir kaçırmaktadır. Bu konuda geçen yıllardaki bir olayı hatırlatmak isteriz. Yılda 20-30 bin ton Krom üreten yabancı bir şirket mahkemede verdiği beyanda yılda 3500.— TL. sı kâr ettiğini açıklamıştır.

Maden işletme imtiyazına sahip ve sadece hammadde üreten yabancı şirketler Ülkemize fazla sermaye getirmemektedir. Kromit madenlerimizdeki en büyük yabancı şirketin 1 600 000.— TL. lık sermayesine karşın son 16 yılda 2 268 572 Ton tüvenan Krom ürettiği 1 060 019 Ton yurt dışına satış yaptığı, bunun kıymetinin câri fiyatlarla 277 896 357.— TL. sı olduğunun bilinmesinde yarar vardır.

Ülkemizdeki madencilikle uğraşan yabancı şirketlerin yoğunlaştığı Kromit Borasit ve Manyezit madenlerimizdeki önemli 8 firmanın toplam sermayesi 35-40 Milyon TL. olup bu üç hammadde konusundaki toplam üretimimizin % 40-50 sini yapmaktadır. Bu hal ise maden işletme ruhsatı ve imtiyazına sahip yabancı şirketlerin memleketimiz hammadde kaynaklarında nedenli söz sahibi olduklarının en açık delilidir.

Yabancı şirketler hammaddeyi yurdumuzda işlemeyip, işlem sonucu doğan çok büyük değer artışlarını kendi ekonomilerine katmak için kendi ülkelerinde işlemek yoluna gitmektedirler.

YABANCI TRÖSTLERİN ÜLKEMİZDEKİ UZANTILARINDAN KURTULMAMIZDA BÜYÜK YARARLAR VARDIR.

Yabancı şirketlerin ülkemiz madenlerinde yoğunlaştığı Kromit, Borasit ve Manyezit sahalarından mutlak uzaklaştırılması gerekir. Bu üç madenimiz gerek kalite ve rezerv gerekse en büyük tükekici olan Avrupa pazarına yakınlığı ile avantajlı durumdadır. Pazarlara hakim olan büyük şirketlere bu doğal üstünlüğü vermemiz o şirketlerle rekabet olanaklarımızı kısıtlamakta ve bu üç madenimizi gerektiği gibi değerlendirebilmemizi engellemektedir.

Madenlerimizin yabancı şirketlerin istismarından korunması ve dış pazarlarda rekabet olanakları kazanmamız bakımından kaçınılmaz olan arama ve işletme imtiyazlarının yabancılara verilmemesi gerekmektedir. Bu durumu kapsamına almayan bir değişiklik reform değil sadece kamu oyunu aldatmak olacaktır.

MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU

Madencilik Reformu Tasarısı

(Baştarafı Sayfa 1'de)

oğlundan daha etkili kaynaklardanda tepkiler getirmiş olacak ki; Komisyon tasarısının değiştirilen maddelerini hiç beklenmedik bir şekilde yeniden gözden geçirmek üzere geri aldı.

Komisyon ve Parlamento çoğunluğunun politik çıkarları bu kadar kısa sürede değişmiyeceğine göre, bazı çevrelerin tepkilerini şimdilik geçiştirmek için belirli bir taktik güdülerek geri alınan tasarının geleceğinden umut duymak pek gerçekçi bir tutum olmamakta. Tasarının nasıl kanunlaşırsa kanunlaşsın ilk şeklindeki niteliklerini taşımıyacağı kesinlikle anlaşılıyor.

Madencilik «Reformu» kanunu, «reform kanunlarından», «reform takvimlerinden» umut bekleyenlere — eğer halâ böyle kişiler varsa — uğurlar olsun.

TÜTED

MÜHENDİS MİMAR ODALARI VE

SOSYAL HAKLAR ÜZERİNE

Yaklaşan oda Yönetim Kurulları seçimleri nedeniyle; mühendis ve mimar odalarının, üyelerinin sosyal haklarını koruma ve savunma görevlerine değinmekte yarar görüyoruz. Bu görevin yerine getirilmesi, odaların bugünkü nitelikleri ile kurulmalarını sağlayan T.M.M.O.B. Kanunu'nun ortaya çıkardığı bir zorunluluktur. Bir yandan da üye tabanının baskısıyla, hemen her oda söz konusu göreve ilişkin bir takım davranışlarda bulunmak zorunluluğunu duymakta; ancak hemen her odanın, mühendis ve mimarların sosyal haklarını savunma konusunu ele alış ve sunuş biçimleri farklılık göstermektedir. Bunların içerisinde doğru yaklaşımlarda bulunanların, tutarlı bir yol izleyenlerin varlığını inkâr derecek değiliz. Bununla birlikte, daha ileri sosyal hakların elde edilememesi bir yana; geçtiğimiz dönemde daha önce kazanılmış olanların da kaybedildiğini ve içine düşülen bu durumdan, bir kısım odaların da sorumlu olduğunu belirtmek zorundayız.

Mühendis ve mimarların sosyal haklarının savunulmasında, tutulması gereken yol ne olmalıydı ve ne olmalıdır? Burada bir kez daha, bunu saptamaya çalışalım...

Mühendis ve mimarlar, tüm teknik elemanlar kitlesinden, teknik elemanlar ise toplumun tüm üretici katlarından soyutlanamazlar. Mühendis ve mimarların toplum içindeki yerlerinin saptanmasında, ölçü olarak alınacak en belirgin özellikleri, onların «üretici» niteliğidir. Onlar, ister işletme mühendisi, ister proje mühendisi, isterse geliştirmeci, ya da araştırıcı olsunlar, yaptıkları iş bir ve aynı şeydir,. yani, emek üretimidir. Herhangi bir üretim sürecinin farklı düzeylerinde üretime katılmalarından ötede aralarında hiç bir fark yoktur. Benzer bir deyişle, mühendis ve mimarlarla diğer teknik elemanlar, ya da diğer üreticiler arasındaki fark da, üretime katıldıkları düzeyler arasındaki farktan öteye geçmez.

Örneğin bir fabrika işçisi daha basit bir emek üretirken, o fabrikanın işletme mühendisi daha karmaşık (komplike) bir emek üretir ve bunlar, o fabrikadaki iş bölümünün belirlediği ilişkiler bütünü içerisinde birbirlerini tamamlarlar. Her ikisinin de belirgin ve birleştirici özellikleri, «üretici» olmalarıdır; aralarındaki tek fark, ürettikleri emeğin niteliğindedir.

Bu noktada bize yapılacak çıkışları tahmin ediyoruz. Her şeyden önce denecektir ki; «eğitimdeki fırsat eşitsizliğinden dolayı o adam işçidir,. belki de o işçiye başlangıçta eğitim olanağı sağlanmış olsaydı, işçi değil de mühendis olacakdı. Bu nedenle o işçiyle mühendis daha fabrikanın kapısından girmeden çok köklü bir biçimde birbirlerinden farklılaşmışlardır ve bu durum tüm ilişkilerinde de yansıyacaktır. Üstelik işyerinin niteliği ne olursa olsun, birisi (bir anlamda) yöneten, diğeri yönetilen durumundadır. Bu nedenlerle mühendis, değil işçiden, diğer teknik elemanlardan da çok farklı konumdadır.» Özellikle ülkemizin somut koşulları karşısında, bu sözlere hak vermeyecek değiliz. Ancak... bu sözler, hepimizin şikâyetci olduğu bugünkü sosyo - ekonomik koşulları yansıttığı oranda doğrudur., yoksa olması gerekeni, doğru olanı vurguladığı için değil. Ve de bu sözlerde yansıyan durum; mühendisin «üretici» nitelikte bir eleman olmadığının kanıtı olamaz, bu, bir., yöneten, yönetilen farklılaşması son çözümlemede doğru olmayan bir olgudur; doğru olan, işçinin yönetime katılmasının sağlanmasıdır, işçi ve mühendisin, üretimin her aşamasında bütünleşmelerinin —yakınlaşmalarının— sağlanmasıdır, bu iki., bu bütünleşme ve yakınlaşma, kişilerin sübjektif eğilimlerine bağlı değildir, «üretim süreci» denen objektif olgunun ortaya çıkaracağı zorunlu bir ilişkidir, üretim sürecinin niteliğinden gelme doğal bir sonuçtur; kişilerin sübjektif eğilimleri bu sonucu çabuklaştırır, yada geciktirir, ama hiç bir zaman ortadan kaldıramaz, bu üç., üretim süreci sırasındaki bu yakınlaşma, işçi ve mühendisi diğer tüm ilişkilerinde de zorunlu olarak birbirlerine yakınlaştırır, şu nedenle ki, aralarında doğal olarak bir çıkar çatışması yoktur, bugün varmış gibi gözüken çelişkiler yapaydır (sunidir), geçicidir, bu dört., ve giderek, mühendis ve işçi, temelde her ikisinde tedirgin eden aynı-sosyo-ekonomik koşulların düzeltilmesi isteminde, aynı sosyal hakların elde edilmesi isteminde birleşeceklerdir, bu doğaldır, bu da beş...

Bir kez, mühendis ve mimarların toplumdaki yerlerini, böylece ve doğru olarak saptadığımızda, onlar için istenecek sosyal hakların ne olduğunu, bu hakların sağlanmasında tutulacak yolun ne olacağını da belirlemiş oluruz.

İSTENMESİ GEREKEN SOSYAL HAKLAR NELERDİR...

Mühendis ve mimarlar «üretici nitelikte» elemanlardır, bu anlamda diğer teknik elemanların, toplumun üretici katlarının ayrılmaz bir bölümüdürler. Bu nedenle ve öncelikle, diğer tüm teknik elemanlarla birlikte; kamu sektöründe «memur» statüsünün, özel sektörde «hizmetli» statüsünün dışına çıkarılmalıdırlar.

«Üretici» niteliklerini sürdürebilmeleri, «üretme» yeteneklerini her düzeyde serbestce kullanabilmeleri için sağlanması gereken sosyo - ekonomik koşulların saptanmasında, diğer tüm üretici katlarında olduğu gibi, mühendis ve mimarlara da, diğer teknik elemanlara da «söz hakkı» verilmelidir. Bu hakka sahip olabilmeleri, onlara sendikalaşma, toplu sözleşme yapma, grev yapma haklarının verilmesi ile mümkündür.

HAKLARI SAĞLAYABİLMENİN YOLU NEDİR...

Bunun bir tek yolu vardır: Örgütlenmek, doğru olanı istemek, güçlenmek ve haklar elde edilinceye kadar mücadeleye devam etmek.. Bu yolun herhangi bir taşı eksikse, yerli yerince konulmamışsa, hiç bir hakkın elde edilemiyeceğini bilmek zorundayız. Bunun en çarpıcı kanıtı da mühendis ve mimarların bugün içinde bulundukları durumdur.

Bugün mühendis ve mimarların odaları vardır, bir dernekleri (TÜTED) vardır, yani örgütleri vardır. Ancak bu odaların bir kısmı, önce mühendis ve mimarların toplum içindeki yerlerini doğru olarak saptayamamışlar ve bu nedenle de «doğru olanı» isteyememişlerdir. Yine bir kısım odalar, temsil ettikleri kitlenin gücünü hiç bir zaman yansıtamamışlar., gücün, temsil ettikleri kitleden ve onun doğal müttefiklerinden geleceğini ne kendileri anlamak istemişler, ne de üyelerine anlatmak istemişlerdir. Bırakınız daha fazla güç kazanma çabasına girmelerini, mevcut güçlerini bile parçalamaktan geri durmamışlardır. Aynı odalar, yasal bir zorunluk da bulunmasına rağmen, T.M.M.O.B.'nin çatısı altında, bir güç olarak bir araya gelme fikrine halâ karşı çıkmakta, tabanın gücünü aynı doğrular çevresinde toplamaya çalışan bir derneği, TÜTED'i (dün TEKSEN'i desteklemedikleri gibi) halâ desteklememektedirler.

Mühendis ve mimarların kendi öz örgütleri bu durumdayken ve bu durumda kaldığı sürece, hiç bir sosyal hakkın alınamıyacağı açık bir gerçektir.

Bu gerçek tüm mühendis ve mimarların gündemlerindeki acil görevlerini belirlemektedir.

Tüm mühendis ve mimarlar..., Oda kongrelerinize katılınız. İstenmesi gereken sosyal hakların neler olduğunu, bu hakların alınabilmesi için tutulması gereken doğru yolu bilen ve mücadeleyi sonuna kadar sürdürebilecek yöneticileri iş başına getiriniz.

TÜTED/HABERLER

TÜTED / HABERLER

Türkiye Teknik Elemanlar Derneği Aylık Yayın Organı

SAHİBİ VE SORUMLU YÖNETMENİ
TÜTED ADINA : İLHAN BAYSAL
HABERLEŞME ADRESİ :
KONUR SOKAK 4/1 Yenişehir-ANKARA
FİYATI : 25 KURUŞ
DİZGİ VE BASKI :
ŞENYUVA MATBAASI 17 70 94 Ankara

Sayın : ....

Adres : ....

....

....